

BOTHO STRAUSS

Jeannie

Párbeszéd-részlet a Parkból

*Két férfi, szemben álló tárgyalófelek vezetői,
az ebédszünetben egy parkban sétálnak.*

Első férfi

kivesz egy fotót a levéltárcájából

Nézze, ez a lányom, Jeannine.

Második férfi

Én semmit se tudok kivenni ezen a képen.

Első férfi

*Hogyan? De hisz látja: ez a kicsi itt az én
kicsim.*

Második férfi

Semmit sem látok.

Első férfi

visszaveszi a fotót

*Adja ide. Micsoda faragatlanságra vall így
viselkedni.*

Második férfi

*Olyan fotót mutat nekem, amin az égvilágon
semmi sem látszik.*

Első férfi

*Maga hülyének néz engem? Ez itt az én
kedves gyermekem. Ezt csak látja tán?*

Második férfi

Még csak körvonalaiiban sem ismerhető fel.

Első férfi

*egy másik fotót vesz elő a levéltárcájából
És ez mi?*

Második férfi

Ez az Empire State Building.

Első férfi

*Aha. Tehát mégsem vak. Tényleg azon
tanakodom, miért épp önnel sétálok ebben a
parkban.*

Második férfi

Biztosan megvan rá az oka.

Első férfi

És mi az, kérem?

Második férfi

*Most, a tárgyalás szünetében feltehetőleg ki
akarja használni az alkalmat, hogy velem, a
másik fél egyik tagjával úgy találkozhasson,
mint ember az emberrel. Ez teljesen
normális.*

Első férfi

*Világosan érzékeltette, mit tart egy ilyen
gestusról.*

Második férfi Ha egy fekete fotót, egy teljesen feketét tart az orrom alá, ne csodálkozzék, ha nem közeledem önhöz.

Első férfi Hagyja abba! Ön gyötör engem. Újabban ez is az emberei tárgyalási taktikájához tartozik?

Második férfi Nem szeretném tudni, mit szólna ahhoz, ha közülünk valakinek az az abszurd ötlete támadna, hogy egy fekete fotót mutasson önnek, és azt mondaná, hogy ez a világon a legkedvesebb neki. Ön, aki minden további nélkül állítja, hogy semmi szemmértékünk nincs és egyáltalán nincs szem a fejünkön!

Első férfi Siel úr! Esküszöm önnek: én látom a gyermekemet!

Második férfi Bizonyára. Hiszen ez önre vall, ennek már a tárgyalóasztalnál is tanújelét adta. Képzelméskből indul ki tények helyett.

Első férfi De hisz ön az, aki a lányom létezését kerekperek visszautasítja, teljes egészében tagadja.

Második férfi Hallgasson ide, Fenn. Használjuk ki a szünetet. Menjünk, szívjunk egy kis friss levegőt, és kérem, mutasson egy rendes képet a lányáról.

Első férfi Várjon! Lennie kell még egy másiknak is nálam. Igen, itt van... De itt még nagyon kicsi, úgy értem, szinte még csecsemő... Nem! Nem mutatom meg.

Második férfi Ide vele!

Első férfi Ne szakítsa el, kérem! Ne szakítsa el! Nem sok minden vehető ki belőle, kissé sötét és még olyan kicsi volt...

Második férfi egy futó pillantást vet a képre, aztán visszaadja

Első férfi Hogy? Mit mond? De én megmondtam, hogy ez egy sokkal rosszabb fotó, mint a másik..., de körvonalaiban, körvonalaiban tán csak fölismeri a gyereket, nem?

Második férfi Fenn, ön kisebbfajta pszichológiai háborút folytat ellenem az ebédszünetben.

Első férfi Inkább hagyjuk egymást békén, míg nem késő. Ön abból farag viccet, ami nekem a világon a legkedvesebb.

Második férfi Még a saját, állítólagos gyereket sem sajnálja, hogy egy durva, érzelmileg irányított csalási manőverben visszaéljen vele.

Első férfi És önnel menjek vissza egy objektív tárgyalásra?

VII. A *camp* mindent idézőjelben lát. Ez nem lámpa, hanem "lámpa", nem nő, hanem "nő". Ha érzékelni akarjuk, hogy egy emberben vagy egy tárgyban mi a *camp*, akkor azt szerepjátszó létezőnek kell fel-fognunk. E szemléletmód szélsőséges kifejezése az "élet-színház" metafora.

Második férfi

Ne aggódjék. Abszolúte nem befolyásol az ön eltökélt tudatelhomályosítási kísérlete.

Első férfi

Mondok egyet önnek: csak akkor ülök újra egy asztalhoz magával, ha kész elismerni az én kis Jeannine-om fényképi megjelenését.

Második férfi

Amennyiben valóban van egy kislánya, és amennyiben egy olyan lényről van szó, amely fotográfiai úton leképezhető, akkor csupán egy rendes fotót kell mutatnia róla, és haladéktalanul újra kezdődhetnek a tárgyalások.

Első férfi

Ez már megtörtént.

Második férfi

Egy szót se erről.

Első férfi

Tulajdonképpen észre sem veszi, milyen kegyetlen? Képzelve csak el, ha itt lenne a kicsi, és át kellene élnie, hogy ön úgy tesz, mintha egyáltalán nem is látná! Pedig egy ilyen gyermeknek már így is épp elég nehéz megtalálnia a helyét az életben. Erre ön idejön, és a tetejébe még azzal zaklatja, hogy kételkedik a létezésében.

Második férfi

Ha a lánya itt állna ön mellett, nem kellene szót vesztegetnünk miatta.

Első férfi

Persze, hogy nem! Ugyanis észre sem venné! Ön valószínűleg gyermekvak. Ahol egy egészséges ember gyermeket lát, ott ön csak fekete foltot.

Második férfi

Ha én gyermekvak vagyok, akkor ön látszatgyermekkel kereskedik, uram.

Első férfi

Szörnyetegi mivoltában természetesen nincs abban a helyzetben, hogy felismerje az ön mellett lévő embert, nemhogy még egy gyereket, még ha csak körvonalaiban is. Ez egyszer s mindenkorra nyilvánvaló.

Második férfi

A "szörnyeteggel" az imént végleg túllépte a határt!

Első férfi

Ami a gyermekemmel szemben tanúsított viselkedését illeti, csak szörnyetegnek tekinthetem. Más logikus magyarázat nincs.

Második férfi

Pontosan tudja, milyen gonosz szellemet fest a "szörnyeteg" szóval a falra. Még egy négyszemközt folyó magánbeszélgetés sem jogosítja fel arra, hogy megsértse a politikai illem határait.

Első férfi

Egy beszélgetésben négyszemközt, melyben két szem nem beszámítható, alapjában véve bármilyen tetszőleges szellemet a falra

- Második férfi* festhettek, egyáltalán nincsenek határok, amennyiben nincsenek tanúk sem.
- Második férfi* Ez az a pont, amikor végre felfedte az igazi arcát, és nekem hívnom kell a jegyzőt.
- Első férfi* Azt akarja ezzel mondani, hogy hajlandó folytatni a hivatalos tárgyalásokat anélkül, hogy bármelyik vitapontot is kiiktatnánk, tehát beleértve az egész Jeannine-témát?
- Második férfi* Erre nemcsak hajlandó vagyok, hanem kötelességemnek is érzem. Egy olyan esetben, mint ez, amelyben az egyik fél, mármint ön, hathatós magánpolitikai eszközök bevetésével akarja elérni a célját, szinte lehetetlen a szellemi és a lelki tényezők elkülönítése nézeteltérésünk tárgyilagos részétől. Az egészset csakis egy problémaként lehet és szabad tárgyalni.
- Első férfi* Tökéletesen egyetértek. Abszurd is lenne, ha a tárgyalóasztalhoz visszatérve úgy tennénk, mintha nem történt volna meg ez a parkbeli beszélgetés.
- Második férfi* Mintha nem próbált volna meg privát feketefotókkal rászedni bennünket.
- Első férfi* Mintha nem próbálta volna meg a legkedvesebb fényképeinket befeketíteni!
- Második férfi* Úgy vélem, mindkettőnknek azonnal be kell számolnunk delegációnknak erről a komoly esetről. Az ön tudatalatti félrevezetési kísérletéről...
- Első férfi* Az ön brutális gyermektagadási kísérletéről...
- Második férfi* Politikai ellenfelének a személyiségghasadására tett kísérletéről, röviden, mindezek a kísérletek nem maradhatnak titokban.
- Első férfi* Észrevennék rajtunk.
- Második férfi* Minden valószínűség szerint összesúgnának a hátunk mögött, és azt kérdeznék, mi az ördög játszódtott le vezetőik között.
- Első férfi* Teljesen igaza van. Mindkét félnek tiszta vizet kell önteni a pohárba.
- Második férfi* Ön akar tiszta vizet önteni a pohárba?
- Első férfi* Ugyan kérem. Itt vannak a fotók a kezemben.
- Második férfi* Nekem pedig itt van a szemem a fejemen.
- Első férfi* Tudja, Siel úr, ha ez a park itt egy lakatlan sziget lenne az Indiai-óceánban és olyan egyedül lennénk, mint Robinson és Péntek, akkor idővel talán még célhoz is érhetne

VIII. A camp a kétnemű stílus diadala. ("Férfi" és "nő", "személy" és "dolog" bármikor átválthat egymásba.)

IX. A camp szemléletmódja számol vele, hogy létezik kettős értelem. De ez nem a szó szerinti és a szimbolikus értelemben megosztott, jólismert szerkezeti kettőssége, hanem a dolog, mint jelentés — bármilyen jelentés — és a dolog, mint puszta csinálmány kettőssége.

- ezzel a sötét módszerrel. Egyszer azt mondanám: Á, ugyan már. Nekem ugyan mindegy. Én látom, amit te nem látsz. Kész. De itt, egy modern társadalom közepén, ahol elég, ha a következő sarkon megmutatom valakinek a képeimet, és már be is bizonyosodott, hogy igazam van...
- Második férfi* Próbálja csak meg. Csodálkozni fog. Egyébként egy paritatív bizottságban megint egészen másképp néznek ki a dolgok. Abból indulok ki, hogy az embereim határozottan az értelem pártjára állnának, míg, gyanítom, hogy az ön érdekképviselője, mint mindig, az értelmetlenség és az illúziók blendéje mögé sáncolná el magát.
- Első férfi* Akkor szabad kérdeznem, lát egyáltalán lehetőséget a megegyezésre?
- Második férfi* Elképzelhető, hogy nagyon engedékenyek leszünk önnel, és magunkévá tesszük azt a nézetet, hogy a fotóin korábban, egyszer látható volt olyasmi, mint egy valódi gyerek.
- Első férfi* Ezzel semmilyen körülmények között nem elégednék meg. Legfeljebb ötszázalékosan helyben. Botho Strauß Iromány című írása előző számban jelent meg.
- Második férfi* megsgárgult levonatot hagynánk
- Első férfi* Mi a teljesen feketéből indulunk ki. Legérzékenyebb elképzelési tartalékaink latbavetésével legvégső esetben is csak a sápadt fény határáig mennénk el. Az lenne a fájdalom határa. Több nincs benne. Ezt tudnia kellene.
- Első férfi* Nos rendben. Most látom, merre vette az irányt. Elhiheti, hogy oroszlánként fogok küzdeni, hogy épségben hozzam ki a gyermekemet ebből a következő összecsapásból.

fordította: Joó Vera

A hétköznapi banalitás és a misztikus jelentés konfrontációi és beidegződései a kiindulópontja A park című drámának (1983). A hagyományok tárházából Strauß a Szentivánéji álmat emeli ki, melynek cselekménye alkotja a darab vázát. Más Shakespeare szereplők és történetek misztikus elemei keverednek a jelen bonyolult érzésvilágába, klasszikus versmérték és modern készszöveg alkotja a dráma nyelvezetét. Ezek az alkotóelemei egy meglepő és célozgató ötletektől elbűvölő átváltozás-játéknak, amely azonban nem egy régi, kifürkészhetetlen komédia újrajrása, hanem az azzal való végelszámolást és pusztulást dokumentálja. Oberon misziós kísérlete, az ősalapból metszett jelenkori embert új vággyal életre kelteni és fagyos józanságát felolvasztani, az ellenkezőjébe csap át: nem az emberek váltódnak meg, hanem az istenek kezdenek egyre inkább hozzájuk hasonulni és egy hétköznapi szerencsétlen társadalom részeként pusztulnak el. A szép látszat, a műalkotás mítosza az elzúlótt valóságban törik szét. Straußnál természetesen soha nem ilyen egyértelmű a mondanivaló, mert a színház varázsa a darab végén még tovább hat: "ez a paradicsom", így hangzik a minden józanság és illúzióvesztés elleni dacos beszéd a darab specifikus vonzereje, — ahogy ez Straußnál gyakran előfordul — nem annyira az átfogó dramaturgiai képben, mint inkább az egyes jelenetekben áll,— sőt azokban a töredékekben, amelyekben a misztikus történés ütközik a durva, leplezetlen valósággal és a poétikus ellenkép tárul a szemünk elé. Ez a hasadás egyébként azzal a következménnyel is jár, hogy a szereplők belső meghasonlásukon és kettőslénységükön túllépve gyakran meglehetősen kabarészerűen jelennek meg. Ilyen az itt idézett részlet is, mely végül nem került bele a darabba.